

Kolegium Rabinackie

Kategorie: Instytucje

Kolegium Rabinackie przy Przełożonym Starszeństwa Żydów (vide) działało w ramach Wydziałów Ewidencji Ludności. Oficjalna siedziba Kolegium mieściła się przy ul. Miodowej 4, a od 26 października 1941 r. przy pl. Kościelnym 4 (vide). Członkowie Kolegium zostali mianowani przez Przełożonego Starszeństwa Żydów. Opłacano ich z budżetu Gminy (vide) i traktowani byli jako urzędnicy. Korzystali w związku z tym również z przywilejów urzędniczych, takich jak prawo do urlopu w [Domu Wypoczynkowym](#) (vide). W pierwszym okresie było ich 13, potem ich liczba wzrosła do 20, w tym było czterech rabinów włączonych w maju 1942 r. spośród Żydów deportowanych z Rzeszy i Protektoratu.

W skład Kolegium weszli: Eliasz Józef Fajner (przedwojenny rabin Wojska Polskiego), Abram Sylman, Dawid Łaski, Kiwa Niger, Hersz Fiszow, Aron Bornstein, Luzer Lipszyc, Eliasz Fleishaker, Zelig Rozenstein, Jochenen Lipszyc, [Mendel Rozenmutter](#) (vide), Mordka Dąb, Mojżesz Weiss, Salomon Jakubowicz, Symcha Uberbaum i Alter Chemia (wyjechał w kwietniu 1942 r. do Warszawy) oraz przybyli z Rzeszy Ernst Beer, Chaim Josef Feldman, Salomon Markus i Mojżesz Petrower.

Przy Kolegium istniała co najmniej od czerwca 1942 r. Komisja „Takunat Agunot”, udzielająca kobietom, których mężowie zaginęli, pozwoleń na ponowne wyjście za mąż. Urzędnikiem odpowiedzialnym za sprawy administracyjne w Kolegium był Lajb Bauman. W lipcu 1941 r. do pracy w Kolegium zostali przydzieleni Samuel Nelken oraz Szlama Lipszyc jako woźny. Rabini pełnili w Kolegium dyżury, każdego dnia urzędowały trzy osoby.

Do obowiązków członków Kolegium należało udzielanie ślubów i rozwodów religijnych, potwierdzanie zawartych przed wojną ślubów religijnych, które należało rejestrować w Urzędzie Stanu Cywilnego (vide), posługa przy pogrzebach, obrzezaniach oraz udział w sądach rabinicznych. Rabini uczestniczyli w obrzędach chalicy (uwalnianie wdowy od obowiązku poślubienia brata zmarłego męża), odbierali

przysięgi od piekarzy wypiekających macę, kontrolowali jakość jedzenia w koszernych kuchniach oraz wydawali świadectwa moralności.

Ostatni dokument wystawiony i zarejestrowany w dzienniku podawczym Kolegium ma datę 3 września 1942 r., powstał więc tuż przed rozpoczętą 5 września szperą (vide). Po deportacji większości rabinów do Chełmna nad Nerem Kolegium przestało funkcjonować.

Ewa Wiatr

Źródła

APŁ 278/935, k. 65, 90, 141, 216; 364.

Kronika, t. 1, s. 353-354, 2.12.1941; t. 5, s. 310-311.

Tagi

administracja żydowska życie religijne

Data aktualizacji: 30-07-2026

Data dodania: 12-08-2025